

La batalla de l'Ebre, avantsala de la Segona Guerra Mundial

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

III Congrés de la Guerra Civil. Els actes a Gandesa i Flix han comptat amb el conseller de Justícia i Qualitat Democràtica, Ramon Espadaler, i amb conferències destacades com la de la historiadora i hispanista britànica Helen Graham

Cap de setmana de màxima activitat del III Congrés Internacional de la Guerra Civil a les Terres de l'Ebre (1936-1939), amb conferències i actes a Gandesa i Flix que van comptar ahir amb la presència de Ramon Espadaler, conseller de Justícia i Qualitat Democràtica de la Generalitat. Espadaler va subratllar que la divulgació i la pedagogia són claus per preservar la memòria democràtica, així com fomentar el desenvolupament local i la cohesió social. «La memòria democràtica té tres objectius: la veritat, la justícia i la restauració», remarca. Al seu entendre, la veritat passa per congressos com aquest, «per fer l'esforç de preservar testimonis i treballar la veritat».

En el marc del congrés, a la Sala d'Actes de l'Arxiu Comarcal de Gandesa va tenir lloc divendres una interessant conferència, 'La República ante el Ebro, el Ebro ante el mundo: reflexiones en el tiempo y en el espacio', per la historiadora i hispanista britànica Helen Graham, catedrática d'Història d'Espanya al College Royal Holloway de Londres.

Les àrees de recerca de la doctora Graham estan focalitzades sobre la història social i les repercussions polítiques i econòmiques de l'Espanya d'abans, durant i després de la Guerra Civil, principalment en el període entre la Primera i la Segona Guerra Mundial. Destaca el coneixent sobre l'autocràcia imposada per la política del general Franco des de l'acabament de la guerra fins a la seva mort i l'arribada de la democràcia. És autora de diferents llibres sobre la Guerra Civil Espanyola i el seu estudi va determinar i ser la raó per emprendre la carrera d'historiadora.

Graham va explicar que la República havia de superar obstacles dia a dia per trobar-se en gran inferioritat respecte a l'exèrcit revoltat. De fet, va dir que el cop militar es va produir gràcies a Alemanya i Itàlia per defensar els seus interessos imperials i expansionistes i la República va haver d'enfrontar-se al poder militar i industrial del Tercer Reich, que en

El conseller Ramon Espadaler, en la sessió a l'antic Sindicat de Flix. FOTO: JOAN REVILLAS

La historiadora Helen Graham i l'alcalde de Gandesa, Carles Luz.

FOTO: DT

aquell moment era la superpotència militar més poderosa.

Ja a la batalla de Terol, a finals del febrer del 38, el general republicà Hernández Sarabia s'adonà que l'exèrcit franquista disposava d'un formidable aparell d'artilleria pesant i lleugera, tancs i aviació de gran potència gràcies a l'ajuda dels nazis, però amb la idea totalment desfasada menystenia els seus soldats de covards, sense admetre la realitat i les diferències de la potència de foc del

seu exèrcit comparat al franquista. Els republicans disposaven d'un exèrcit suficient que hauria funcionat bé en termes tècnics i professionals, però, en no disposar de subministaments de materials bèl·lics, no podia abastar les tropes del front ni armar els exèrcits de reserva.

Haver decidit la contraofensiva de l'Ebre per iniciativa del general Vicente Rojo i Negrín, hauria estat suficient si haguessin convençut el govern francès, que ve-

ient que arribaria una guerra total a Europa, l'exèrcit republicà podia representar una bona opció per protegir-se de futures i possibles aventures imperials del Tercer Reich i a la vegada podien salvar València. A la República seguien les tensions entre militars i civils a Catalunya, mentre Barcelona patia uns intensos bombardejos durant la segona quinzena de maig, que aclaria per a molts catalans la diferència entre el projecte ultranacionalista de Franco i el nacionalisme centralista i constitucional de Negrín. Malgrat tot es van mobilitzar noves quintes fins als 35 anys i la lleva del biberó per lluitar a l'Ebre.

Les brigadistes internacionals van significar una ferma ajuda per la República i dels més de 80.000 soldats mobilitzats a l'Ebre. Els brigadistes representaven un deu per cent entre les forces de l'exèrcit, i eren en gran part soldats experimentats. La majoria d'ells provenien de classe obrera i també alguns de classe mitjana i mitja baixa emigrants o fills d'emigrants als EUA i al Canadà, i altres procedents de dictadures o monarquies autocràtiques com Hongria, que cercaven un nou ordre polític a Polònia, Bulgària, Romania o Fin-

làndia, atrets pels projectes de reformes socials avançats iniciats per la República. Al govern de la Gran Bretanya, tot contrastava, quan s'organitzà el pas de l'Ebre. Estaven molestos de la professionalitat i serietat de l'exèrcit republicà i la bona organització emprada en el pas del riu. Els líders britànics pretenien mantenir un ordre més tradicional, creient encara amb la possibilitat de mantenir l'establishment imperial del segle XIX i principis del XX. Mentre a França, havent accedit com a cap del gabinet Edouard Daladier, molt conservador, tot seguit va negociar amb Franco el tancament permanent de la frontera, congelant els dipòsits de la República dipositats al Banc de França.

En plena batalla de l'Ebre, Franco va comprar al Tercer Reich una gran quantitat de material incendiari per expulsar les tropes republicanes de Pàndols i Cavalls, apostats sobre les roques granítiques d'aquestes dues carenes.

Al pacte de Múnic, de finals de setembre, Chamberlain i Daladier, no solament van matar la darrera democràcia de l'Europa centreeuropea, Txecoslovàquia, sinó també la democràcia espanyola. La batalla de l'Ebre no s'hauria

Les ponències continuen avui al Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre a Gandesa

planificat sabent que se li havien de tancar les fronteres i el govern britànic no va voler reconèixer que a l'Ebre existia un exèrcit professional i d'haver-se abastat per França i Anglaterra, hauria resistit i tot hauria canviat. El problema de la República és que Negrín no comptava amb el pacte de Múnic i no va poder-se fer valer davant països com la Gran Bretanya que a la fi es van veure obligats a declarar la guerra al Tercer Reich. La batalla de l'Ebre va ser decisiva, però també va influir a la Segona Guerra Mundial, com avantsala d'aquesta.